

ادیب نیشابوری، شیخ عبدالجواد، فرزند ملا عباس. (۱۲۸۱-۱۳۴۴ق)، مدرس، ادیب و شاعر، متخلص به ادیب. در نیشابور دیده به جهان گشود و در چهارسالگی بر اثر بیماری آبله بینایی چشم راست و قسمتی از چشم چپ خود را از دست داد. علوم مقدماتی را در همان شهر آموخت. سپس برای ادامه تحصیل به مشهد رفت و در آنجا علوم ادبی و شعر و لغت عربی را آموخت. پس از احاطه بر ادبیات و شعر عرب، به مدت چهل و سه سال در مشهد در مدارس خیرات خان، فاضل خان و نواب به تدریس پرداخت. از شاگردان برجسته وی استاد بدیع‌الزمان فروزانفر بود. وی علاوه بر فنون ادبی از علوم ریاضی و نجوم و فقه و اصول نیز بهره داشت. در شعر ابتدا پیرو قآنی بود و سپس شیوه خراسانی را برگزید. به دو زبان عربی و فارسی شعر می‌گفت. در مشهد درگذشت و در دارالسیاده دفن شد. «دیوان» اشعارش به نام «لثالی مکتون» به چاپ رسیده است. همچنین رساله‌ای در «جمع بین عروض فارسی و عربی»؛ رساله‌ای در «شرح معلقات سبعه» و چند جزوه در تلخیص «شرح خطیب تبریزی بر حماسه ابوتمام» نوشته است.

ادبیات معاصر (۱۵-۱۴)، از صبا تا نیما (۲/ ۱۹-۲۰)، تاریخ برگزیدگان (۳۳۳)، دایرةالمعارف فارسی (۱/ ۷۸)، دوپست سخنور (۱۵-۱۶)، زندگینامه رجال و مشاهیر (۱/ ۱۰۷)، سخنوران نامی (۱/ ۱۵-۱۰)، سخنوران نامی معاصر (۱/ ۲۱۹-۲۲۳)، سرآمدان فرهنگ (۱/ ۱۵۶-۱۵۷)، گنجینه دانشمندان (۷/ ۹۷-۹۸)، لغت‌نامه (ذیل/ ادیب نیشابوری)، یادداشتهای قزوینی (۸/ ۱۵۰).